

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БІОГЕОГРАФІЯ
2021-2022 н.р.

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна вивчає закономірності географічного розподілу організмів, їх угруповань, а також характеру фауни та флори окремих територій, дослідження причин структурно-функціональних та історичних особливостей живого покриву нашої планети.

1. Опис навчальної дисципліни

Ступінь вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Освітня програма	Екологія
Загальний обсяг дисципліни	3/90 (в кредитах ЄКТС)
Статус дисципліни	нормативна
Інститут (факультет)	біолого-природничий факультет
Кафедра	Екології та географії
Курс	2
Семестр	4
Вид підсумкового контролю	залік
Мова навчання	українська
Види занять	лекції, практичні, самостійна робота
Методи навчання	словесні, наочні, практичні, репродуктивні, поясню- вально-ілюстративні
Форма навчання	очна, дистанційна
Лінк на дисципліну	

Розподіл годин за видами робіт

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин							Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота	Залік		Екзамен	
				Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття					Семінарські заняття
Денна	2	4	90/3	44	30	-	14	-	46	-	+	-	

2. Викладачі

<p>Прізвище, ім'я, по батькові Посада:</p> <p>Е – mail: Тел.:</p>	<p>Климишин Олександр Семенович доктор біологічних наук, професор кафедри екології та географії</p> <p>Бриндзя Ірина Володимирівна, кандидат біологічних наук, завідувач кафедри екології та географії ira_3107@ukr.net, тел. 0964609413</p>
<p>3. Характеристика навчальної дисципліни</p>	
<p>Мета навчання</p>	<p>Мета: полягає у вивченні закономірностей географічного розподілу організмів, їх угруповань, а також характеру фауни та флори окремих територій, дослідження причин структурно-функціональних та історичних особливостей живого покриву нашої планети.</p>
<p>Компетентності</p>	<p>Програмні компетентності. При вивченні навчальної дисципліни розвинути у здобувачів вищої освіти такі компетентності:</p> <p>Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ☐ Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ☐ Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування. ☐ Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук. ☐ Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі. ☐ Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень.
<p>Результати навчання</p>	<p>Згідно освітньої програми програмними результатами навчання є здатність здобувачів вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування. ☐ Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування. ☐ Виявляти фактори, що визначають формування ландшафтно-біологічного різноманіття. ☐ Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень. ☐ Уміти застосовувати програмні засоби, ГІС-технології та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень. ☐ Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення. ☐ Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів. ☐ Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських

	<p>слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів. ☐ Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти. ☐ Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля. ☐ Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів.
Пререквізити дисципліни	Передумовою для вивчення навчальної дисципліни «Біогеографія» є знання одержані з дисциплін “Біологія”, “Загальна екологія”, “Вступ до фаху”, “Загальне землезнавство”.
Постреквізити дисципліни	Вивчення дисципліни значно розширює кругозір студентів, сприяє розвитку як спеціалістів, так і дозволяє їм отримати знання і сформувати вміння, необхідні для проведення біологічних досліджень та сприяє формуванню в них наукового світогляду.

4. Програма дисципліни

Зміст лекційного матеріалу

№ п/п	Зміст основних розділів дисципліни	к-сть год
1	Біогеографія як наука. Біогеографія як наука про поширення живих організмів і їхніх угруповань. Положення біогеографії в системі географічної науки, її зв'язки з іншими науками. Основні етапи розвитку біогеографії. Значення робіт К. Ліннея, Ч. Дарвіна, А. Гумбольдта для розвитку біогеографії. Вклад П.С. Палласа, К.М. Бера, В.І. Вернадського, М.І. Вавилова, Л.С. Берга, В.Н. Сукачова, В.Б. Сочави в розвиток сучасної біогеографії.	2
2	Природне середовище. Структура природного довкілля. Поняття середовище, довкілля та географічна оболонка. Структура природного середовища. Закономірності розвитку природного середовища. Характеристика основних компонентів природного середовища –літосфери, гідросфери, атмосфери. Природні ресурси.	2
3	Поняття про біосферу. Вчення В.І. Вернадського. “Жива речовина” та її хімічний склад. Маса живої речовини та її продукція в біосфері в цілому, а також на суші й в океані. Функції живої речовини в біосфері –енергетична та середовищеформуюча. Роль організмів у кругообігу основних елементів у біосфері. Біогенний кругообіг кисню, вуглецю, азоту і фосфору. Потік енергії й трофічні ланцюги.	2
4	Основні положення факторіальної екології. Класифікація екологічних чинників. Коротка характеристика екологічних чинників. Абіотичні чинники. Біотичні чинники. Антропогенні чинники. Біогеографічні наслідки сукупної дії екологічних чинників. Екологічні закони, правила, принципи.	2
5	Ареалогічна біогеографія. Поняття про ареал. Форми, розміри й межі ареалу. Фактори формування ареалів. Розподіл популяції в межах ареалу. Зміни ареалів у просторі й часі. Ендеміки та релікти. Центри походження культурних рослин та свійських тварин.	2

6	Біогеографічне картографування. Концептуальні та методичні основи картографування у біогеографії. Класифікація карт. Біогеографічні атласи. Картографування геоморфологічних, геофізичних, кліматичних параметрів. Картографування біоти. Карти потенціалу природних ландшафтів.	2
7	Біографічне районування суші Землі. Основні засади біогеографічного районування суші Землі. Характеристика флористичних та фауністичних царств, областей та підобластей, їх основні ендемічні та спільні таксони. Історія формування і розвитку біоти. Співвідношення територіального розподілу кліматично-термічних поясів та флористично-фауністичних областей.	2
8	Широтна зональність та висотна поясність. Поняття про зональний, інтра-та екастразональний типи біоценозів. Провінційні та регіональні розходження в структурі природних зон. Співвідношення висотної поясності широтної зональності. Чинники, що зумовлюють верхні межі життя в гірських системах. Уявлення про типи висотної поясності. Специфічні особливості рослинності й тваринного населення високогірних поясів. Типи висотної поясності гірських систем України.	2
9	Органічний світ водного та підземного середовища. Основні закономірності розподілу живих істот у водному середовищі. Біота та біоценози озер. Біота річок та джерел. Біота боліт. Основні риси ґрунтової фауни, спелеофлори та спелеофауни. Троглобіонти, троглофіли і троглоксени.	2
10	Біоми перемінно-вологих поясів. Вологі дощові ліси. Ліси перемінно-вологих поясів. Вологі дощові ліси їх фізико-географічні умови; основні види флори і фауни, трофічні зв'язки.	2
11	Біоми субтропічних лісів і чагарників, тропічних і субтропічних саван. Субтропічні ліси і чагарники середземноморського типу, тропічні й субтропічні савани, їх фізико-географічні умови; основні види флори і фауни, трофічні зв'язки. Географічні різновиди чагарникових та саванних формацій.	4
12	Біоми хвойних і широколистяних лісів помірного поясу. Поширення та різновиди хвойних і листяних лісів помірного поясу, їх фізико-географічні умови; основні види флори і фауни, трофічні зв'язки. Історія формування.	2
13	Біоми аридних та семіаридних областей. Пустелі та напівпустелі помірних і тропічних областей, їх фізико-географічні умови; основні види флори і фауни, трофічні зв'язки. Типи пристосувань тваринного світу та рослинності до недостатнього зволоження	2
14	Біоми степів та тундри. Поширення та географічні різновиди степів, їх фізико-географічні умови; основні види флори і фауни, трофічні зв'язки. Історія формування. Біоми тундри, їх поширення та різновиди, їх фізико-географічні умови; основні види флори і фауни, трофічні зв'язки. Історія формування.	2
15	Біогеографія України. Біорізноманіття України. Ботаніко-географічне і зоогеографічне районування. Особливості флори і фауни островів території й водойм України. Ендемізм і його регіональні особливості. Рідкісні види флори і фауни України. "Червона книга" України. Заповідники України та їхня роль в охороні біологічного різноманіття України.	2
	Усього	30

Тематика практичних робіт

№ п/п	Тематика практичних занять	к-сть год
1	Природне середовище. Структура природного довкілля.	2
2	Ареали та біоценози.	2
3	Біогеографічне районування Землі.	2
4	Біогеографія тропічного та субтропічного поясу.	2
5	Біогеографія теплих та помірно теплих поясів.	2
6	Біогеографія холодного та полярного кліматичних поясів.	2
7	Біогеографія України.	
	Усього	14

Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студента з дисципліни включає: опрацювання теоретичного матеріалу; виконання завдань згідно з переліком компетенцій, що формуються у межах кожної теми навчальної програми; підготовку до практичних занять. Опрацюйте етапи розвитку біогеографії.

- Опишіть структуру природного середовища та закономірності розвитку.
 - Опрацюйте теоретичний матеріал про роль організмів у кругообігу основних елементів у біосфері.
 - З'ясуйте біогеографічні наслідки сукупної дії екологічних чинників.
 - Охарактеризуйте екологічні закони, правила, принципи.
 - Проаналізуйте центри походження культурних рослин та свійських тварин.
 - Охарактеризуйте співвідношення територіального розподілу кліматично-термічних поясів та флористично-фауністичних областей.
 - Проаналізуйте специфічні особливості рослинності й тваринного населення високогірних поясів.
 - Опишіть основні риси ґрунтової фауни, спелеофлори та спелеофауни. Троглобіонти, троглофіли і троглоксени.
 - Охарактеризуйте географічні різновиди чагарникових та саванних формацій.
- Проаналізуйте типи пристосувань тваринного світу та рослинності до недостатнього зволоження.
- Охарактеризуйте ботаніко-географічне і зоогеографічне районування України.
 - Опишіть заповідники України та їх роль в охороні біологічного різноманіття України.

5. Місце проведення занять (локація), технічне й програмне забезпечення (обладнання)

м. Дрогобич, вул. Т. Шевченка, 23, навчальний корпус №11 біолого-природничого факультету (Дистанційне навчання).

Технічне та програмне забезпечення навчальної дисципліни: таблиці, мультимедійне обладнання, навчальні та навчально-методичні посібники.

6. Інформація про консультації

Консультації, за потреби, проводяться в час, узгоджений з викладачем.

7. Система оцінювання

Засвоєння студентами теоретичного матеріалу з дисципліни перевіряється відповідями на практичних заняттях, самостійною роботою, співбесідою з лектором.

Контроль знань студентів здійснюється під час відповідей на практичних заняттях, співбесіди з лектором, написання самостійної роботи. Формою підсумкового контролю є залік.

Поточна успішність (маx 100 балів) складається з балів, отриманих на *практичних заняттях* (маx 56 балів), виконаної *самостійної роботи* (маx 30 балів) та *співбесіди з лектором* (маx 14 балів).

Розподіл 100 балів між видами робіт

Види запланованих робіт	Кількість балів за семестр
Відповіді на практичних заняттях	56
Самостійна робота	30
Співбесіда з лектором	14
Всього балів	100

Загальний бал на практичних заняттях маx – 56 балів. Кожне практичне заняття оцінюється у 8 балів.

Кількість балів, що виставляється за практичне заняття враховує: усне опитування студентів на занятті та знання теоретичного матеріалу – 4 балів, вміння вирішувати ситуаційні задачі та завдання – 4 бали.

Самостійна робота (30 балів) передбачає виконання описових та тестових завдань з навчальної дисципліни. Сумарна кількість балів, виділених на оцінку підсумкової самостійної роботи виводиться шляхом оцінки якості виконаних завдань, що включає: повноту розкриття питання, його практичну спрямованість та можливість застосувати у різних дослідницьких ситуаціях.

Співбесіда з лектором (14 балів) проводиться в кінці семестру за наперед оголошеним розкладом.

Семестрова підсумкова оцінка у семестрі визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи.

Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Залік за талоном №2 і перед комісією проводиться в усно-письмовій формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. Політика дисципліни

Політика щодо перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчими балами (80% від можливої максимальної кількості балів за вид роботи). Перескладання усіх видів навчальної роботи відбувається за наявності поважних причин, у терміни, визначені кафедрою та узгоджені з викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності: мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час виконання практичних занять.

Політика щодо відвідування. Відвідування практичних занять є обов'язковим компонентом навчання за відсутності об'єктивних причин. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, навчання за подвійним дипломом, індивідуальним планом) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником факультету. Здобувачі вищої освіти, які навчаються за індивідуальним планом, проходять усі види запланованих робіт у терміни, визначені їх індивідуальним планом та узгоджені з викладачем.

10. Рекомендована література та інформаційні ресурси

а) основна:

1. Білоус Л.Ф. Біогеографія. Навчальний посібник. – Київ, 2000. – 260 с.
2. *Біогеографія*. Регіональний аспект: Навчальний посібник.-2-ге вид.перероб. і доп.- Суми:ВТД. «Університетська книга», 2005. – 80 с.
3. Второв П.П. Дроздов М.М. Біогеографія. – М.: Изд-во ВЛАДОС–ПРЕСС, 2001. – 304 с.
4. Гродзинський Д.М. Біогеографічні аспекти рослинного і тваринного світу України. Київський географічний щорічник. – Випуск 1. – 2002. – С.7-31
5. Кукурудза С.С. Біогеографія: Підручник / С.С. Кукурудза. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 504 с.
6. Марисова І.В. Біогеографія. Регіональний аспект: навч. посіб. / І.В. Марисова. – Суми: Університетська книга, 2005. –128 с.

7. Монастирська С.С. Біогеографія: Методичні вказівки до практичних занять / С.С. Монастирська, І.В. Бриндзя. – Дрогобич: Редакційно-вид. відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2010. – 45 с.
8. Морозюк С.С. Географія рослин з основами ботаніки: Навч. Посібник / С.С. Морозюк. – К.: Вища школа, 191. – 255 с.
9. Фекета І.Ю. Біогеографія. Методичні матеріали для студентів географічного факультету. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2010. – 60 с.
10. Ярошенко П.Д. Общая биогеография / П.Д. Ярошенко. – М.: Изд. Мысль, 1976. –187 с.

б) додаткова:

11. Голубець М.А. Плівка життя / М.А. Голубець. – Львів, 1997. – 186с.
12. Екофлора України Т.1. / Відпов. ред. Я.П. Дідух. – Київ: Фітосоціоцентр, 2000. – 284 с.

Інформаційні ресурси
Web-ресурси

16. [http:// www.eduknigi.com](http://www.eduknigi.com)
17. [http:// www.eco.com.ua](http://www.eco.com.ua)
18. [http:// www.ecolife.org.ua](http://www.ecolife.org.ua)
19. [http:// www.ecoleague.net](http://www.ecoleague.net)

Викладач _____
Підпис

Климишин О.С.
Ініціали та прізвище

Схвалено на засіданні кафедри екології та географії
Протокол № 8 від 02 вересня 2021 року

Завідувач кафедри _____
Підпис

І.В. Бриндзя
Ініціали та прізвище